

NOTAT



Miljøministeriet
Departementet

Rent drikkevand og sikker kemi

J.nr. 2022-5835

Ref. LOS/MIKKEL/LUNBA

Den 24. maj 2022

Orientering om centrale emner på partskonferencerne for Stockholm-, Basel- og Rotterdamkonventionerne, Geneve d. 6. - 17. juni 2022

Der afholdes samtidige partskonferencer for Stockholm-, Basel- og Rotterdamkonventionerne om henholdsvis persistente organiske miljøgifte (POP-stoffer), transport af farligt affald samt forudgående samtykke ved handel med kemikalier i perioden 6. til 17. juni 2022 i Geneve. Desuden afholdes der fælles sessioner mellem de tre konventioner om tværgående emner, som sikrer fortsat synergi og tæt samarbejde mellem dem. Der er delt kompetence i forhold til EU, hvad angår konventionerne, hvorfor Kommissionen og EU's medlemsstater forud for partskonferencerne formulerer fælles holdninger og deler forhandlingsopgaven under møderne.

Første del af de tre partskonferencer blev afholdt online i juli 2021. På dette møde blev kun rent administrative emner drøftet og vedtaget.

Centrale emner

Der vil på alle partskonferencer være en del emner, som relaterer sig til tekniske elementer, assistance til u-lande, tilpasning og juridisk afklaring m.v., samt den løbende implementering af konventionerne. Nedenfor beskrives alene centrale emner, som skal diskuteres på partskonferencerne.

Tværgående emner

På partskonferencerne skal der drøftes yderligere koordinering og samarbejde imellem de tre konventioner og resten af UNEP's kemikalie- og affaldsarbejde. Det skal bl.a. drøftes, hvorledes sekretariatet kan involveres i arbejdet med at få etableret en ny global plastikaftale jf. UNEA beslutningen om dette, samt oprettelsen af et videnskabspolitisk panel der skal adressere kemikalier, affald og forurening. Det skal desuden drøftes, hvorledes de tre konventioner kan bidrage til de igangværende forhandlinger om post-2020 global biodiversitets regulering og klimarelaterede emner.

Et andet centralt tværgående emner er hjælpe til u-landene med at implementere konventionerne. Til dette formål er der udarbejdet en plan for teknisk assistance og kapacitets opbygning for perioden 2022-25. Denne plan skal drøftes på mødet.

Danmark vil støtte, at sekretariatet involveres i arbejdet med at få etableret en ny global plastikaftale samt oprettelsen af et videnskabspolitisk panel, der adresserer kemikalier, affald og forurening. Danmark vil desuden støtte, at parterne til konventionen opfordres til at spille en rolle i de igangværende forhandlinger om post-2020 global biodiversitets regulering og klimarelaterede emner.

Danmark vil støtte, at planen for teknisk assistance og kapacitetsopbygning for perioden 2022-25 gøres til et levende dokument, der kan imødekomme de behov, den globale dagsorden sætter.

Stockholmkonventionens 10. partskonference

Stockholmkonventionen regulerer globalt organiske stoffer, der er svært nedbrydelige, ophobes i fødekæden og er giftige. Stofferne omtales som persistente organiske miljøgifte eller POP-stoffer.

Hovedemnet på partskonferencen er beslutningen om optagelse af perfluorhexansulfonsyre (PFHxS), salte heraf og PFHxS-beslægtede forbindelser i bilag A (forbudslisten) til Stockholmkonventionen uden specifikke undtagelser for fortsat anvendelse.

Perfluorhexansulfonsyre (PFHxS), salte heraf og PFHxS-beslægtede forbindelser anvendes ikke bevidst i Den Europæiske Union, men stofferne kan være til stede som en urenhed i fluorbaseret brandslukningsskum og i perfluoroctansulfonsyre (PFOS) og kan komme ind i EU med importerede produkter. Med hensyn til forekomsten af PFHxS i PFOS bør det bemærkes, at PFOS er opført i bilag B til Stockholmkonventionen og i bilag I til forordning (EU) 2019/1021, som forbyder anvendelse af PFOS i Unionen med undtagelse af en resterende anvendelse som dughindrende middel i non-dekorativ hårdforkromning i lukkede systemer indtil 2025. Denne anvendelse af PFOS er allerede udfaset i næsten alle medlemsstaterne, herunder i Danmark.

Polychlorerede biphenyler (PCB) var et af de første 12 stoffer, der blev omfattet af konventionen. Det har vist sig, at identifikation og udfasning af produkter, der indeholder PCB, er langt mere udfordrende end først antaget for mange lande. Det fortsatte arbejde med at hjælpe landene til at sikre dette skal diskuteres.

Partskonferencen skal desuden drøfte et forslag om udfasning af en række af de undtagelser, som der er til stoffer optaget under konventionen. I forbindelse med et forbud eller en begrænset brug af et POP-stof, bliver der ofte registreret en række undtagelser for dette. Disse undtagelser genbesøges, således at den globale produktion og brug kan udfases.

Danmark støtter forslaget. Danmark støtter desuden, at man i forbindelse med beslutningen om forbuddet mod brug opfordrer parterne til ikke at anvende andre PFAS'er som alternativ i brandskum.

I forhold til udfasningen af PCB vil Danmark støtte forslaget om at bakke op om det fortsatte arbejde med at hjælpe landene til at sikre identificering og udfasning af dette stof inden for konventionens tidsgrænse.

Danmark vil desuden støtte en beslutning, der kraftigt opfordrer parter med undtagelser til forbudte stoffer, om snarest at udfase disse undtagelser.

Baselkonventionens 15. partskonference

Baselkonventionen er den eneste globale konvention, der regulerer affald. Konventionen regulerer farligt affald og andet affald. Andet affald er f.eks. husholdningsaffald og rester fra forbrænding af dette.

Rusland har til den kommende partskonference fremsat forslag om revision af Baselkonventionens artikel 6, stk. 2. Rusland foreslår, at der indføres regler for, hvor lang tid der må gå, før modtagerlandet reagerer på en anmeldelse om overførsel af grænseoverskridende affald. Med forslaget foreslås således en frist på 30 dage.

Ghana og Schweiz har til den kommende partskonference fremsat et fælles forslag om at gøre mere elektronikaffald anmeldepligtigt med henblik på at øge beskyttelsesniveauet i u-landene i bl.a. Afrika. Da konventionen er fra 1989, blev der ved den 13. partskonference startet en revisionsproces med det formål at gøre bilagene til konventionen mere nutidige og øge miljøbeskyttelsen. Forslaget fra Ghana og Schweiz er stillet som led i dette arbejde, som bl.a. også omfatter beskrivelsen af bortskaffelsesoperationerne, affaldskategorierne og listen over farlige egenskaber.

Ud over de to ovennævnte forslag er nedenstående prioriterede emner også på dagsordenen på dette partsmøde:

- drøftelse af udvikling af tekniske vejledninger om plastikaffald, batterier og POP-stoffer i affald.
- fastlæggelse af arbejdsprogram for "PACE II", som er et opfølgende partnerskab om elektronikaffald, som oprindeligt primært omhandlede computerudstyr.

Såvel de tekniske vejledninger som PACE II har til formål at styrke beskyttelsesniveauet og hjælpe udviklingslandene dermed.

I lyset af den igangværende konflikt er det besluttet, at Danmark vil undlade at støtte russiske initiativer i internationale organisationer. Danmark anser desuden ikke processen for at implementere ændringen for hensigtsmæssig og proportional med den effekt, ændringen vil have.

Danmark støtter det af Ghana og Schweiz fremsatte forslag om at gøre mere elektronikaffald anmeldepligtigt. Fra dansk side lægges der vægt på, at forslaget tilskynder mere miljømæssigt forsvarlig behandling af elektrisk og elektronisk udstyr, og at forslaget således må forventes at have positive miljømæssige konsekvenser på globalt niveau, herunder særligt for udviklingslandene.

I forhold til de tekniske vejledninger om POP-stoffer støtter Danmark generelt indførelse af ambitiøse grænseværdier i Baselvejledningen. I de tilfælde, hvor de foreslåede grænseværdier er forskellige fra POP-forordningens, vil Danmark støtte EU's strategi om at arbejde for, at forordningens grænseværdier anvendes i Baselvejledningen.

For så vidt angår de tekniske vejledninger om plastikaffald og batterier og partnerskabet om elektronikaffald (PACE II), støtter Danmark EU's arbejde for at opnå enighed om at acceptere vejledningerne og partnerskabets indhold, idet der lægges vægt på, at vejledningernes bestemmelser stemmer overens med EU's regulering på området (bl.a. WEEE-direktivet og den kommende batteriforordning).

Rotterdamkonventionens 10. partskonference

Rotterdamkonventionen regulerer i sig selv ikke stoffer eller deres anvendelse, men stiller alene krav om informeret samtykke fra importlandets myndigheder inden eksport af de kemikalier og pesticider, som er optaget på konventionens bilag. Formålet med at optage stoffer under Rotterdamkonventionen er således at hjælpe (især udviklingslande) med at undgå uønsket import af farlige kemikalier. Derfor pålægges de eksporterende lande at sikre, at modtagerlandet konkret har taget stilling til, at de vil modtage stoffet, før eksport finder sted.

Hovedemnet på det 10. partsmøde er beslutning om optag af 7 stoffer:

- Acetochlor (pesticid)
- Carbosulfan (pesticid)
- Krysotil asbest (mineralfiber brugt i byggematerialer)

- Fenthion (ultra lav volume (ULV)-blandinger med mindst 640 g aktivt stof/L) (pesticid)
- Flydende blandinger (emulgerbare koncentreter og opløselige koncentreter) indeholdende mindst 276 g/L paraquat diklorid svarende til mindst 200 g/L paraquat-ion (pesticid)
- Decabromdiphenyl ether (DecaBDE) (bromeret flammehæmmer)
- Perfluoroktansyre (PFOA) dets salte og beslægtede forbindelser (organisk fluorstof -PFAS)

Det har været et problem, at nogle parter har blokeret for optagelse af stoffer, uanset at konventionens tekniske komité har vurderet, at kriterierne har været opfyldt. Blokering er ofte sket med baggrund i frygt for negativ effekt på kommercielle interesser.

På dagsordenen er også forslag om at den komité (etableret på forrige partskonference), som overvåger overholdelsen af konventionen, skal rapportere om sit arbejde på næste partsmøde og udarbejde et arbejdsprogram for 2024 -2025.

En række afrikanske lande har gen-fremstillet et forslag relateret til finansiering. Konventionen indeholder en generel bestemmelse om, at i-lande skal støtte udviklingslande med teknisk assistance til gennemførelsen af konventionens bestemmelser. Forslaget indebærer en udvidelse af denne forpligtelse til at omfatte finansiel hjælp.

Danmark støtter forslagene om optagelse af stofferne under konventionen. De omhandlede stoffer er allerede forbudt eller underkastet strenge restriktioner i EU og er optaget på det bilag til forordning 649/2012, som indebærer, at stofferne skal håndteres ligesom andre stoffer på Rotterdamskonventionens bilag. Danmark har således allerede tidligere tilsluttet sig, at stofferne optages.

5 af stofferne, acetochlor, carbosulfan, krysotil asbest, fenthion og paraquat diklorid, var også til forhandling på tidligere partsmøder, uden at der kunne opnås den fornødne enighed blandt parterne om optagelse, men det er uvist, om de parter, der på daværende tidspunkt blokerede for optagelserne, har ændret holdning for et eller flere af stofferne. Der forventes ikke at være modstand mod optagelse af de 2 nye stoffer.

Danmark kan støtte, at overholdelseskomiteén rapporterer tilbage og udarbejder et arbejdsprogram.

Danmark kan, i lighed med resten af EU-gruppen, ikke støtte det afrikanske forslag om i konventionen at indføre en ny forpligtelse til at yde finansiel støtte til u-lande. Der er etableret andre muligheder for finansiel bistand, herunder gennem den globale miljøfacilitet (GEF) og det specielle program for institutionel styrkelse under FN's miljøprogram (Special Programme).